

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Méhes Dávid Dániel Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Méhes Dávid Dániel ügyvéd által képviselt felperesnek a Lakatos, Köves és Társai Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Lakatos Péter ügyvéd által képviselt I. r. és II. r. alperesek ellen kölcsön megfizetése iránt a Fonyódi Városi Bíróságnál 12.P.20.483/2009. szám alatt folyamatban volt és másodfokon a Somogy Megyei Bíróság 2.Pf.21.818/2010/5. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperesek részéről benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2001. szeptember 20-i tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 50.000 (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s :

A felek 2008. november 4-én ügyvéd által szerkesztett kölcsönszerződést kötöttek, amely szerint a felperes 2.200.000 forint kölcsönt adott az I. és II. r. alperesek részére, 2009. február 4-i lejáratával. A szerződés szerint a kölcsön nyújtása kamatmentes azonban, ha az alperesek 2010. január 4. napjáig a kölcsönt a felperes részére nem fizetik vissza, úgy a felperes a kölcsön lejáratának időpontjától a tényleges kifizetés napjáig a jegybanki alapkamat kétszeres összegét jogosult késedelmi kamatként felszámítani. A kölcsönszerződés 4. pontja értelmében az I. és II. r. alperesek a felperes részére a B-i ingatlanukra jelzálogjogot biztosítottak.

A kölcsön átadása megtörtént, az alperesek a kölcsön összegét nem fizették vissza.

A felperes módosított kereseti kérelmében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket egyetemlegesen a Ptk. 523. §-a alapján 2.200.000 forint és annak 2009. február 4. napjától a kifizetés

napjáig járó a jegybanki alapkamat kétszeres összegét kitevő kamatok, valamint a perköltség megfizetésére.

Az I. és II. r. alperesek a kereset elutasítását kérték. Állították, hogy a felek között uzsorás szerződés jött létre, mert a felperesnek a szerződés megkötésekor tudomása volt az alperesek nehéz anyagi helyzetéről, arról, hogy a családi házuk árverését kívánják a felvett kölcsönnel megakadályozni. Állították továbbá, hogy az írásbeli szerződés mellett szóbeli kiegészítés is létrejött a felek között, amely szerint az alperesek havi 110.000 forint kamatot voltak kötelesek megfizetni a felperes élettársának, É.-né A. M.-nek a kezeihez. Ily módon 550.000 forint megfizetésre került, amelyre vonatkozóan írásbeli bizonyítékaik vannak. A fentiekre tekintettel kérték a szerződés Ptk. 202. §-a alapján történő megsemmisítését és az eredeti állapot helyreállítása körében az I. és II. r. alperesek mentesítését a tőkeösszeg visszafizetése alól.

Az elsőfokú bíróság kötelezte az I. és II. r. alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperes részére 2.200.000 forintot, ezen összeg után 2009. február 4. napjától a kifizetés napjáig járó a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot, valamint 270.000 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a bíróság a felperes keresetét elutasította.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felek között a Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint kölcsönszerződés jött létre. A Ptk. 202. §-ában foglalt uzsorás szerződés megállapításának feltételei nem állnak fenn. Ebben a körben a bizonyítási teher a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint az I. és II. r. alperesekre hárult. Önmagában az a körülmény, hogy a felperes ismerte az I. és II. r. alperesek nehéz anyagi helyzetét az uzsorás szerződés megállapítására nem ad alapot. Az írásbeli szerződésből aránytalan előny kikötése nem állapítható meg. Az alperesek nem tudták a per során bizonyítani azt a tényt, hogy 550.000 forintot a felperes élettársa részére e szerződés kapcsán fizettek meg, illetve, hogy 110.000 forint havi kamat megfizetésében állapodtak meg. A felperes élettársa részére megfizetett összeggel kapcsolatban vele szemben léphetnek fel igényekkel. Az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy a szerződés uzsorás jellegének megállapítása sem mentesítené az alpereseket a tőkeösszeg visszafizetése alól.

Az elsőfokú bíróság arra az álláspontra jutott, hogy bár a szerződés, illetve a kamatkikötés uzsorás jellegűnek nem tekinthető, ugyanakkor a kamatkikötés eltúlzott mértékű, ezért a Ptk. 301. § (3) bekezdése alapján mérlegeléssel a kamat mértékét a Ptk. 301. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű kamatra szállította le.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperesek nyújtottak be fellebbezést. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett rendelkezéseit nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta. A másodfokú bíróságnak is az volt az álláspontja, hogy a szerződés uzorás jellege nem állapítható meg és a felperes élettársának kifizetett 550.000 forinttal kapcsolatban az alperesek nem bizonyították miszerint ez a kifizetés a 2008. november 4-én kötött írásbeli kölcsönszerződéssel lenne kapcsolatos. A kölcsönszerződés kifejezetten rendelkezett a kamatfizetés rendjéről, ezzel ellentétes megállapodást az alperesek a perben nem igazoltak.

A jogerős ítélettel szemben az alperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak jogszabálysértő volta miatt a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és új határozat hozatalát kérték, azzal, hogy a Legfelsőbb Bíróság a felperes kereseti kérelmét utasítsa el és a perköltségekben a felperest marasztalja. Másodlagosan kérték, hogy a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett az első- vagy másodfokú bíróságot utasítsa új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára.

A felülvizsgálati kérelemben az alperesek előadták a kölcsön felvételének előzményeit, az alperesek eladósodásának történetét. Megismételték azt a tényelőadásukat, hogy szóban havi 110.000 forint, tehát havi 5 % kamat kifizetésében állapodtak meg a felperessel, amelyet a felperes élettársának kellett teljesíteni. Ezen összegeket öt hónapon keresztül megfizették, az utolsó kifizetés 2009. május 13-án volt. Ezt az átutalási csekkszelvények másolatai is igazolták a perben. A kamatkikötés mértéke alapján egyértelműen megállapítható az alperesek szerint, hogy a szerződés a Ptk. 202. §-ába ütközött, uzorás szerződés volt, mert a felperes feltűnően aránytalan előnyt kötött ki a maga számára. Ez az aránytalan előny a szerződéskötéskor fennállott, ugyanis az írásbeli szerződés megkötésekor került sor a szerződés szóbeli kiegészítésére. A felperes ismerte az alperesek hátrányos helyzetét, tudta, hogy csak rendkívül szerény nyugdíjat kapnak. Ismerte azt a tényt is, hogy az alperesek lakóingatlana, a B., T. utca 8. szám alatt található ingatlan az alperesek gyermeke sikertelen üzleti tevékenységének következtében számos teherrel van megterhelve. A felperes tisztában volt azzal is, hogy az alpereseket ezen körülmények kényszerítik a havi 110.000 forint kamatkikötés elfogadására. Az alperesek állítását igazolja az a tény is, hogy a felperes a szerződéskötő ügyvéd részére a titoktartás alóli felmentést nem adta meg. A jogerős ítéletet hozó bíróság a mérlegelése során megsértette a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltakat, valamint az indokolási kötelezettségét is.

A felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

Az alperesek a felülvizsgálati kérelmükben is változatlanul állították, hogy a felperessel létrejött szerződésük a Ptk. 200. § (2) bekezdésébe ütköző uzsorás szerződés volt. A perben az alpereseket terhelte a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a bizonyítási kötelezettség abban a kérdésben, hogy az írásbeli szerződés mellett a felek olyan szóbeli megállapodást kötöttek, amely szerint az alperesek a felperes által megjelölt személynek havi 110.000 forint kamatot kötelesek megfizetni. A felek között létrejött szerződés 3. pontja kifejezetten rendelkezett a kamat kérdéséről mégpedig úgy, hogy a kölcsön bizonyos fizetési határidő leteltéig kamatmentes. A felek írásbeli szerződését ügyvéd szerkesztette, tehát teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősül. A Pp. 196. § (1) bekezdése értelmében az ilyen magánokirat az ellenkező bizonyításáig teljes bizonyítékul szolgál arra, hogy a kiállítója az abban foglalt nyilatkozatot megtette, illetőleg elfogadta, vagy magára kötelezőnek ismerte el. Az alperesek részéről a kamatkikötésre vonatkozó ellenbizonyítás nem volt sikeres, azt a tanúvallomások sem támasztották alá. Az alperesek J. nevű fia az alperesektől hallotta a tényállást, és a Z. nevű fiuk sem tudta egyértelműen megmondani, hogy az alperesek által állított törlesztés a tőkére, vagy a kamatra történt-e.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a szerződés uzsorás jellegének azért sincs valójában jogi jelentősége, mert a bíróság az alperesek által felvett kölcsön és annak a törvényes késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte az alpereseket, ezek visszafizetésére pedig akkor is kötelesek lennének, ha a szerződés uzsorás kölcsönszerződés. Az nem vitás ugyanis, hogy az alperesek a 2.200.000 forint kölcsönt felvették és annak nagy részét saját állításuk szerint sem fizették vissza.

A jelen ügyben azt kellett ezen túlmenően vizsgálni, hogy az alperesek által állított 550.000 forint megfizetése a felperes élettársa részére a jelen kölcsönügylethez kapcsolódóan történt-e, vagy ahogy azt a felperes állította, egy másik ügylet következtében került sor teljesítésre az alperesek részéről. A perben ebben a körben is az alpereseket terhelte a bizonyítási kötelezettség. Az alperesek előadásával szemben nem tűnik életszerűnek, hogy az alperesek annak ellenére, hogy saját állításuk szerint kisnyugdíjasok, a fiuk sikertelen üzleti tevékenysége miatt keletkezett adósságokra tekintettel a lakóházuk közüzemi díjait sem tudják már fizetni, mégis vállalkoznak havi 110.000 forint kamat megfizetésére. A szóbeli kamatkikötést a kifejtettek alapján az alperesek bizonyítani nem tudták, azt pedig, hogy a törlesztés a

tőkére történt volna nem adták elő. A felperes szerint az alperesek a fiuk által felvett kölcsön tőkeösszegét törlesztették e részletekkel, ennek az ügyletnek tehát nem volt köze a felperes és az alperesek között létrejött ügylethez.

Az nem vitás, hogy az alperesek 550.000 forintot megfizettek a felperes élettársának. Ennek a törlesztésnek a jogcíme a kifejtettek alapján a jelen perben nem volt tisztázható. Nincs akadálya ugyanakkor annak, hogy az alperesek a jogviszony hiányában történt fizetésre tekintettel jogalap nélküli gazdagodásra alapítva a felperes élettársa ellen pert indítsanak. Abban a perben a pénzt felvevő személynek kell igazolnia, hogy az összegek milyen jogcímen kerültek hozzá.

A bizonyítás körében az alperesek az eljáró bíróságok mérlegelését támadták. A Legfelsőbb Bíróság töretlen gyakorlata szerint a felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság a Pp. 206. § szerinti mérlegelési körébe tartozó kérdés általában nem vizsgálható, és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. Felülmérlegelésre csak igen kivételesen akkor kerülhet sor, ha a tényállás feltáratlan maradt, iratellenes, vagy okszerűtlen, illetve logikai ellentmondást tartalmaz. A jelen ügyben ez nem állapítható meg.

A kifejtettek alapján a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alperesek felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Legfelsőbb Bíróság az alpereseket egyetemlegesen kötelezte a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint, hogy fizessék meg a felperesnek 15 napon belül a felülvizsgálati eljárással felmerült költségeit. Ennek összegét a Legfelsőbb Bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alapján állapította meg azzal, hogy az az általános forgalmi adót is tartalmazza.

Az alperesek személyes költségmentességben részesültek, erre tekintettel a 132.000 forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdés és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2011. szeptember 20.

Wellmann György s.k. a tanács elnöke, Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. előadó bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró

*A kiadmány hitelül:
tisztviselő*